

GAZETA TRANSILVÂNIEI

ANUL II.

Brășov, Vineri 5 (17) August

Nr. 172.

1888.

Brășov, 4 August st. v. 1888.

Este caracteristică și instructivă paralela, ce-o face diarul stângei extreme maghiare „Egyetértés” între guvernul de mai înainte al Nemților liberal-centraliști din Austria și guvernul Taaffe de astăzi, din incidentul jubileului ce s'a serbat în onoarea acestui din urmă dăilele aceste, când s'au împlinit nouă ani dela venirea lui la putere.

„In ce ne privesce pe noi, dice „Egyetértés”, „nu dorim nicicum să se reîntorcă acel timp când centraliștii nemți au fost în Austria în majoritate și când a loră a fost mărirea și puterea. Aceștia încă tot mai visau în continuu de unitatea imperiului și de împărăția absolută și priveau corcica constituția dela 1867 numai ca una, pe care a dat-o puterea „legitimă” într'un moment de slăbiciune și cu acelă cuget rezervat ca la o binevenită ocaziune să o ia înderpt.”

„Ministeriul Taaffe e mult mai bun pentru noi, fiind că dela un guvern care a știut să intre în tocmelă cu Cehii, Polonii, Slovenii, și și-a înscris pe stindartul său devisa: „*Recht für Alle*” (dreptate pentru toți) mai puțin amă trebuit să ne așteptăm că va aspira să confisce drepturile noastre. Și nici că ne putem plânge, că guvernul Taaffe ar fi amenințat poziția noastră de drept public și politică!!!”

Va să dică este așa de sinceră fôia independentilor de-a recunosce, că un guvern austriac, a căru programă se basază pe principiul de egală îndreptățire națională, este mai puțin periculos pentru independența constituțională a Ungariei, decât un guvern centralist și suprematist. Numai cât în sinceritatea ei memorata fôia trece cu vederea, că această recunoscere conține totodată o formidabilă acuzare în contra sistemului centralist și suprematist maghiar.

Dacă este adevărat, că un guvern, care și-a scris pe drapelul său devisa „*dreptate pentru toți*,” oferă Maghiarilor mai multă garanție în contra tendințelor de-a li se confisca drepturile, atunci totă așa de adevărat este, că sistemul de guvernare actual al ungueresc care și-a luat ca devisa „*dreptate numai pentru Maghiari*,” trebuie să fie considerat atât de poporele de dincolo de Laita, cât și mai mult de poporele de dincoace, cari trăesc sub densus și a căror drepturi naționale au fost în realitate confiscate, ca un sistem, ce amenință libertatea și drepturile lor.

Orî doră nu cumva supremația maghiară se bucură de-un deosebit privilegiu de a nu fi amenințată pentru libertatea altor popore? Asta credem că nu o va afirma nici chiar „Egyetértés”, după ce se exprimă astfel despre guvernul de dincolo, care a

intrat în tocmelă cu naționalitățile.

Un lucru însă n'ar trebui să-l trecă cu vederea cei dela fôia koauthistă. Bine că guvernul Taaffe respectă pozițiunea de drept public și politică a Ungariei, der nu se pôte nega de altă parte, că naționalitățile din Austria: Cehii, Slovenii ș. a. pentru aceea nu sunt nicicum mai liniștite față cu aspirațiunile șovinismului ungueresc, care împiedcă realizarea unei bune tocmeli între ele și guvernul Taaffe.

Deocamdată pôte să nu fi amenințată poziția de drept public și politică a Ungariei din partea ocârmuirii austriace, der ore nu se gândesce „Egyetértés” la conflictul ce trebuie să se nască mai curând ori mai târziu între două sisteme de guvernare cu principii diametral opuse?

Și apoi unde rămâne țaria dreptului pe care să razim Ungaria, decât printr'un sistem, care nemulțamesce în gradul cel mai extrem majoritatea propriei poporațiuni, se face imposibilă consolidarea statului pe base trainice?

Dér n'a fost — dice „Egyetértés” — nici guvernul Taaffe mai bun ca celelalte în ceea ce privesce afacerile comune. Aici cedat și el mereu, și nu s'a opus nici chieltuielelor enorme de inarmare, nici pretensiunilor esagerate cu scop de a despoia busunarele contribuabililor. S'a încovoiat ca trestia la suflarea vântului, și a fost slab, der mai slab ca el a fost guvernul Tisza, care a făcut să se ratifice de parlamentul ungueresc toate proiectele câte s'au stabilit în Viena.

Va fi fost mai slab guvernul Tisza, și nici nu se putea altfel, pentru că, pe când ministeriul Taaffe se razim pe o politică sănătoasă față cu naționalitățile, cabinetul Tisza trebuie să plătescă scump, prin continue concesiuni, politica sa șovinistă și asupritore din întru.

Comerciul Ungariei cu țările străine în 1887.

Comerciul Ungariei în decursul anului 1887 în comparația cu anul precedent 1886 dă următorul rezultat:

În 1887 Ungaria a importat mai multă cu 19.490,542 fl. ca în anul 1886, în timp ce față cu același an exportul ei a fost mai puțin cu 13.183,793 fl.

Importul a crescut mai vârtos la: tăbac, legume, beuturi, mărfuri de bambac, haine de in, lânărie, îmbrăcăminte, piele și mărfuri de piele, și metale nobile. Față cu acestea exportul a crescut mai vârtos la: legume, lemne brute și scânduri, materialele argăsitore, fier, mărfuri de fier și metale nobile.

Importul a scăzut mai vârtos la: mărfurile coloniale, zahăr și articuli de bucate. Față cu acesta însă exportul a scăzut la: porci, cai, lână brută, tăbăcul brut, cucuruz, ovăși și în fine

materiile explozibile. Așa-déră mulți din articuli mai principali de comerț ai Ungariei au rămas în anul acesta înderpt cu exportul, ceea ce a contribuit mai vârtos la deficitul comerțului Ungariei în an. 1887.

Deficitul comerțului Ungariei cu țările străine în anul 1887 se evaluează la suma de 34.627,997 fl. v. c. Față cu anul precedent 1886, deficitul a crescut cu 32.674,335 fl.

Să aruncăm acum o privire asupra comerțului Ungariei cu țările străine în decursul celor cinci ani din urmă: În cursul acestor 5 ani din urmă importul Ungariei a fost de 2.277.181,552 fl., sau 52,36%; exportul în anii aceștia 2.071.887,562 fl., sau 47,64%. Excedentul importului în acești cinci ani din urmă face așa-déră 265.293.990 fl. v. a. Dacă această colosală sumă o împărțim cu numărul anilor, rezultă un deficit anual al comerțului Ungariei cu țările străine de 41.058,798 fl.

Din importul total al anului 1887, care reprezintă suma de 440.619,404 fl., la importul de fabricate se vine suma de 368.750,065 fl. Față cu anul 1886 importul de fabricate s'a sporit cu 11.561.151 fl.

Dintre fabricatele Ungariei singur numai la un fel de fabricațiune se arată un excedent la export; aceste fabricațiuni constau din nisce articuli de mâncare și alți articuli de consum, d. es. făină, vin, spirt etc. cari sunt tot odată articuli de prima clasă ai industriei unguere. Excedentul exportului acestora dă cifra de 45.641,704 fl.

Asemenea dă un însemnat excedent la export mărfurile brute, cum sunt d. es. lemn, lână, in etc., cari dela noi se cumpără cu preț eflin și se exportă în străinătate pentru a se fabrica; după ce se fabrică se importă și se fabrică în țară la noi, unde se cumpără scump.

Bucate (grâu, seacă, orz, ovăși, cucuruz) s'au exportat în anul trecut în sumă de 79.297,430 fl. făină: 48 mil. 338,004 fl. Vite (boi, bibol, vaci, vite tinere, viței, oi, capre, porci, cai) s'au exportat în sumă de 66.749,284 fl., lână: 15.594,824. Tăbac, vin, spirt: cu totul 24.987,351 fl.; lemne: 23 de milioane 204,924 fl.

Aceștia sunt principalii articuli de export ai Ungariei. Exportul grăului față cu anii trecuți a crescut mereu, de asemenea a crescut și exportul seacărei și a orzului, ceea ce însă, în urma răboiului vamal cu România, nu se pôte dice și despre exportul ovășului și mai ales a cucuruzului. Roul zace însă în împrejurarea, că deși exportul bucatelor sus amintite a crescut, n'a crescut însă și prețul lor, ba prețul tocmai a scăzut.

Exportul de spirt, care încă la anul 1883 se evalua la prețul de 9 milioane 158,256, în anul 1887 a scăzut la 2.989,320 fl.; va să dică exportul spirtului a decrescut în timpul acesta cu 63,76 %.

Exportul tăbacului brut în ultimul an a decrescut, exportul vinului însă, mai vârtos în ultimii 2 ani, a crescut considerabil.

Ce privesc importul, la țesăturile de bambac, de in, lână și mătase, cari dau contingentul cel mai mare al importului, acesta se evaluează în total la

116,953,560 fl. Importul pieilor fabricate: 13.484,740 fl.

Aceștia sunt cifrele cele mai păgubitoare pentru comerțul Ungariei, căci e vorba de nisce articuli necesari pentru fiecare și cu toate acestea nu se fabrică aici în țară, din cauza lipsei de fabrici, ci se fabrică în străinătate din materia brută esportată dela noi. Importul din aceste articule nu numai că nu a decrescut, ci atât față cu anul precedent, cât și față cu alți ani de mai nainte a crescut importul țesăturilor de lână, in și bambac și numai importul de mătase a mai scăzut puțin.

Colosalul deficit al comerțului ungar cu țările străine provine mai vârtos din importul considerabil al articulelor de lucru, cari în anul 1887 se cifrează cu 58.016,889 fl. Catifeua și mătasa, aurul și petrele scumpe, țigările cele fine etc. etc. aceștia sunt mai vârtos articuli, cari s'erăcesc Ungaria și sporesc sinuciderile și emigrările. Importul de cafea, teă, diferite arome și pome se evaluează la 12,361,183 fl. Mai multă ruină aduce comerțului ungar importul de cafea, al cărui consum s'a calculat cu finea anului 1886 la 0-45 kgr. de persoană.

Hitrovo despre România.

Diarul francez „Journal des Débats” publică o întrebare ce dice că a avut raportorul său cu d. Hitrovo, ambasadorul Rusiei în Bucuresc. D-l Hitrovo să fi declarat după versiunea numitului diar, că întreaga diplomația rusă din peninsula balcanică, lucră numai pe temeiul unor informațiuni pozitive, ce le primesc dela guvernul rusesc. Vorbind de pozițiunea României față cu Rusia, Hitrovo să fi asigurat, că Rusia nu are, de gând a ataca cătuși de puțin libertatea și independența României și adause, că și România — el înțelege totdeauna numai poporul — nu se va opune niciodată trecerii trupelor rusești prin țară, ci, ca și Bulgaria și Serbia, va primi pe soldații rusești cu bucurie ca pe nisce rudii prin răsă (?) și religione.

„N. Fr. Presse” primesc o corespondență din Bucuresc în care se dice cu privire la declarațiunile de mai sus ale lui Hitrovo între altele:

„D-l Hitrovo e fără indoelă o personalitate politică, care pe lângă predilecțiunea sa și pe lângă talentul său pentru intriga, se distinge și prin aceea, că fără șială face afirmările cele mai outezate, presupuind adevă, că ele sunt favorabile planurilor sale. Și dacă din acest punct de vedere ar fi totuși de crezut, că ambasadorul Rusiei în România a declarat, că în politica Rusiei nu e absolut nici un pericol pentru independența României, a doua parte a declarațiunilor lui Hitrovo face a se conchide la nisce cugete rezervate, a căror publicare a trebuit s'o evite un politic așa de șiret ca discipulul lui Ignatiev. Căci ce vră să dică Hitrovo când accentuează că România în ce privesc poporul nu se va opune trecerii trupelor rusești? Voit'a ore să dică d. Hitrovo, că între guvernul român și opiniunea publică a României există o contradicere? Ori doră a vrut să indice, că Rusia are pentru politica ei un

Nru 143—1888.

CONCURSU.

Pentru ocuparea postului de contabil cu 2 ore pe zi, la Biserica română ort. răsărit. dela St. Nicolae din Braşov, se escrie concursu cu terminu până la 15 Augustu 1888 st. vechiu.

Despre sistemul şi modalitatea, după care este a se purta contabilitatea, cu care este împreunatu unu salariu de 400 fl. v. a. pe anu, se pôte lua informaţiune detaiată dela Epitropia parochială a Bisericeii susnumite.

Braşov, 21 Iuliu 1888 st. vechiu.

Comitetul parochial al bisericeii române ort. răsărit. dela St. Nicolae.

119,3—2

Avisu d-loru abonaţi!

Rugăm pe d-nii abonaţi ca la reînnoirea prenumeraţiunei să binevoiască a serie pe cuponul mandatului postal şi numerii de pe făşia sub care au primitu diarul nostru până acuma.

Domnii, ce se abonează din nou, să binevoiască a scrie adresa lămuritu şi să arate şi posta ultimă.

Administraţ. „Gaz. Trans.“

Rugăm pe domnii abonaţi ca la reînnoirea prenumeraţiunei să binevoiască a serie pe cuponul mandatului postal şi numerii de pe făşia sub care au primitu diarul nostru până acuma.

Administraţiunea „Gazetei Transilvaniei“.

Sosirea şi plecarea trenurilor şi postelor în Braşov.

I. Plecarea trenurilor:

1. Dela Braşov la Pesta:

Trenul de persoane Nr. 307: 7 ore 10 de minute sera.
Trenul mixtu Nr. 315: 4 ore 10 minute dimineaţa.

2. Dela Braşov la Bucureşti:

Trenul acceleratu Nr. 302: 5 ore 37 minute dimineaţa.
Trenul mixtu Nr. 318: 1 ora 55 minute după amez.

II. Sosirea trenurilor:

1. Dela Pesta la Braşov:

Trenul de persoane Nr. 308: 9 ore 46 minute înainte de amez.
Trenul mixtu Nr. 316: 9 ore 52 minute sera.

2. Dela Bucureşti la Braşov:

Trenul mixtu Nr. 317: 2 ore 32 minute după amez.
Trenul acceleratu Nr. 301: 10 ore 12 minute sera.

A. Plecarea postelor:

- a) Dela Braşov la Răşnov-Zărnesci-Brană: 12 ore 30 m. după amez
- b) " " " Zărnesci: 4 ore după amez.
- c) " " în Săcuime [S. Georgi]: 1 ora 30 minute noaptea.
- d) " " la Făgăraş: 4 ore dimineaţa.
- e) " " la Săcele: 4 ore dimineaţa.

Se deschide abonamentu pre anul 1888

la

AMICULU FAMILIEI. Diar beletistic şi enciclopedic-literar — cu ilustraţiuni. — Cursul XII. — Apare în 1 şi 15 di a luni în numeru câte de 2—3 côle cu ilustraţiuni frumoşe; şi publică articlii sociali, poesii, novele, schiţe, piese teatrale ş. a. — mai departe tractează cestiu literare şi sciifice cu reflexiune la cerinţele vieţii practice; apoi petrece cu atenţiune vieţa socială a Românilor de pretutindenea, precum şi a celorlalte populaţiuni din patriă şi străinătate; şi prin glume în mare parte ilustrate nisuesce a face câte o ora plăcută familiei strivite de grijile vieţii; şi preste totu nisuesce a întinde tuturor indivizilor din familiă o petrecere nobilă şi instructivă. — Preţul de prenumeraţiune pre anul întregu e 4 fl., pentru România şi străinătate 10 franci—lei, plătibil şi în bilete de bancă ori marce postal.

PREOTULU ROMÂNŪ. Diar bisericescu, scolar şi literar — cu ilustraţiuni. — Cursul XIV. — Apare în broşuri lunare câte de 2½—3½ côle; şi publică portretele şi biografiile arhierilor şi preoţilor mai distinşi, precum şi alte portrete şi ilustraţiuni, — mai departe articlii din sfera tuturor sciinţelor teologice şi între aceştia mulţime de predice pre dumineci, serbător şi diverse ocasiun, mai alesu funebrale, — apoi studii pedagogice-didactice şi sciifice-literari; şi în urmă totu soiulu de amănunte şi sciri cu preferinţa celor din sfera bisericescă, scolică şi literară. — Preţul de prenumeraţiune pre anul întregu e 4 fl. — pentru România 10 franci—lei, plătibil şi în bilete de bancă ori marce postal.

Colectanţii primescu gratisu totu alu patrulea esemplaru.

Numeri de probă se trimitu gratisu ori-cui cere.

A se adresa la „CANCELARIA NEGRUŪ“ în Gherla — Sz-ujvár. — Transilvania.

Totu de aci se mai potu procura şi următoarele cărţi din editura proprie:

Apologie. Discusiuni filologice şi istorice maghiare privitoare la Români, înveritate şi rectificade de Dr. Gregoriu Silaşi. — Partea I. Paulu Hunfalvy despre Cronica lui Georg. Gabr. Şineai. Preţul 30 cr.

Renascerea limbei românesce în vorbire şi scriere înveritate şi apreţiată de Dr. Gregoriu Silaşi. (Op complet). Broşura I. II. şi III. Preţul broş. I. II. câte 40 cr. — Broşura III. 30 cr. Tote trei împreună 1 fl.

Cuvântări bisericesce la tote serbătorile de peste anu, de I. Papiu. Unu volumu de preste 26 côle. Acest opu de cuvântări bisericesce întrece tote opurile de acestu soi aparute până acum — avându şi o notiţă istorică la fi-care serbătoare, care arată timpul introducerei, fasele prin cari a trecut şi modul cum s'a stabilitu respectiva serbătoare. Preţul e 2 fl.

Barbu cobzarulu. Novelă originală de Emilia Lungu. Preţul 15 cr.

Puterea amorulu. Novelă de Paulina C. Z. Rovinaru. Preţul 20 cr.

Idealulu pierdut. Novelă originală de Paulina C. Z. Rovinaru. Preţul 15 cr.

Opera unui omu de bine. Novelă originală. — Continuarea novelei: **Idealulu pierdut** de Paulina C. Z. Rovinaru. Preţul 15 cr.

Fântana dorulu. Novelă populară de Georgiu Simu. Preţul 10 cr.

Codreanu craiulu codrulu. Baladă de Georgiu Simu. Preţul 10 cr.

Ultimulu Sichastru. Tradiţiune de Georgiu Simu. Preţul 10 cr.

Elu trebuie să se însore. Novelă de Maria Schwartz, traducere de N. F. Negruţu. Preţul 25 cr.

Branda seu Nunta fatală. Schiţă

din emigrarea lui Dragoşu. Novelă istorică naţională. Preţul 20 cr.

Numerii 76 şi 77. Naratiune istorică după Wachsmann, de Ioan Tanco. Preţul 30 cr.

Probitatea în copilărie. Schiţă din sfera educaţiunei. După Ernest Legouvé. Preţul 10 cr.

Hermanu şi Dorotea după W. de Goethe, traducţiune liberă de Constantin Morariu. Preţul 50 cr.

Ifigenia în Aulida. Tragedia în 5 acte după Euripide, tradusă în versuri de Petru Dulfu. Preţul 30 cr.

Ifigenia în Tauria. Tragedia în 5 acte după Euripide, tradusă în versuri de Petru Dulfu. Preţul 30 cr.

Petulantulu. Comedia în 5 acte, după Augustu Kotzebue, tradusă de Ioan St. Şuluţu. Preţul 30 cr.

Carmen Sylva. Prelegere publică ținută în salele gimnasiun din Fiume prin Vincenţiu Nicoră, prof. gimnas. — Cu portretulu M. S. Regina României. Preţul 15 cr.

Poesii de Vasiliu Ranta-Buticescu. Unu volumu de 192 pagine, cuprinde 103 poesii bine alese şi arangiate. Preţul redusu (dela 1 fl. 20 cr.) la 60 cr.

Trandafir şi violele, poesii populare, culese de Ioan Popu Reteganu. Unu volumu de 14 côle. Preţ. 60 cr.

Tesaurulu dela Petrosa seu Cloşca cu pui ei de aur. Studiu archeologic de D. O. Olinescu. Preţul 20 cr.

Biblioteca Sătenulu Român. Cartea I, II, III, IV, cuprindă materii foarte interesante şi amusante. Preţul la tote patru 1 fl. — câte una deosebi 30 cr.

Biblioteca Familiei. Cartea I. Cuprinde materii foarte interesante şi amusante. Preţul 30 cr.

Colectă de recepte din economiă, industriă, comerciu şi chemiă. Preţul 50 cr.

Economia pentru scolele popor. de T. Roşiu. Ed. II. Preţul 30 cr.

Indreptaru teoreticu şi practiculu pentru învăţământulu intuitiv în folosulu elevilor normali (preparandiali), a învăţătorilor şi a altor bărbaţi de scôlă, de V. Gr. Borgovan, profesor preparandial. Preţul unui esemplaru cu porto francatu 1 fl. 80 cr. v. a. În literatura noastră pedagogică abia aflăm vre-unu opu, întocmitu după lipsele scôlelor noastre în măsura în care este acesta, pentru aceea îl şi recomandăm mai alesu directorilor şi învăţătorilor ca celor în prima lină interesati.

Spicuire din istoria pedagogiei la noi — la Români. De V. Gr. Borgovan. Preţul 15.

Manualu de Gramatica limbei române pentru scolele poporale în trei cursuri de Maximu Popu, profesor la gimnasiulu din Năsăud. — Manualu aprobatu prin ministeriulu de culte şi instrucţiune publică cu rescriptulu de datu 26 Aprilie 1886, Nr. 13,193. — Preţul 30.

Gramatica limbei române lucrată pe base sintactice de Ioan Buteanu, prof. gimn. Unu volumu de peste 30 côle. Preţul 2 fl.

Manualu de stilistică de Ioan F. Negruţu, profesor. Opu aprobatu şi din partea ministeriulu de culte şi instrucţiune publică cu rescriptulu de datu 16 Dec. 1885 Nru. 48,518. Partea practică foarte bogată a acestui opu — cuprindend compoziţiuni de totu soiulu de acte obveniente în referinţele vieţii social — se pôte întrebunţa

cu multu folosu de cătră preoţi, învăţători şi alţi cărturari români. Preţul 1 fl. 10 cr.

Nu mă uita. Colectiune de versuri funebrale, urmate de iertăciuni, epitafiă ş. a. Preţul 50 cr.

Carte conducătoare la propunerea calculărei în scôla poporală pentru învăţători şi preparanţi. Broş. I. scrisă de Gavrilu Trifu profesor preparandial. Preţul 80 cr.

Cele mai eftine cărţi de rugăciuni:

Mărgăritaru sufletulu. Carte bogată de rugăciuni şi cântări bisericesce foarte frumoşe ilustrată. Preţul unui esemplaru broşurat 40 cr., legatu 50 cr., legatu în pânză 60 cr., legatu mai finu 60, 80, 90 cr., 1 fl., în legatură de luxu 1.50—2.50

Micul mărgăritaru sufletesc. Cărtică de rugăciuni şi cântări bisericesce — frumoşu ilustrată, pentru pruncii scolaru de ambe secsele. Preţul unui esemplaru broşurat 15 cr., — legatu 22 cr., legatu în pânză 26 cr.

Cărtică de rugăciuni şi cântări pentru pruncii scolaru de ambe secsele, Cu mai multe icône frumoşe. Preţul unui esemplaru e 10 cr.; 50=3 flor.; 100=5 fl.

Visulu Prea Săntei Vergure Maria a Născătoarei de D-şeu urmatu de mai multe rugăciuni frumoşe. Cu icône frumoşe. Preţul unui esemplaru speditu franco e 10 cr., 50 esemplare 3 fl., 100 esemplare 5 fl. v. a.

Epistolia D. N. Isus Christos. Preţul unui esemplaru legatu şi speditu franco e 15 cr.